

Senioren

De norske deltakerne ved Seniortreffet i Danmark.

FOTO: HARRY SÆTTEM

Roald Guleng:
Mitt Nigeria-
kapittel s. 4

Frøydis Liseth:
Rømerbrevet og
åpenbaring s. 6

Finn Møller Nielsen

FORMANNENS TANKER

Fra vår til høst

Jeg håper at dere alle har hatt en fin sommer, som oss. Et av høydepunktene var seniortreffet i Danmark. Se en annen artikkel i *Senioren*.

Ellers har der vært lite regn mange steder, så vannmagasinene er ikke fylt opp til vinteren, og innbyggerne i Oslo er blitt bedt om å spare på vannet. Her i landet har vi ellers hatt rikelig av vann til husholdningen og vann til magasinene for strøm, men det kan godt være at vi må begynne å tenke annerledes når det gjelder vårt forbruk av vann, som vi ikke er vant til å spare på.

Ellers går det mot høst, og man kan si at hver årstid har sin sjarme. Fra mitt synspunkt er alle fire årstider fine og har hver sin egenart. Men våren og høsten skiller seg ut; om våren ser man hvordan alt spirer til liv og begynner å vokse. Da kan man ikke annet enn å tenke på at det er en skaper bakom alt. Som man synger i sangen: Jeg ser Gud bak om alt.

Det fine ved høsten er at da kan man høste av alt det som er sådd om våren. Jeg har en liten hageflekk, og siste år satte jeg 33 jordbærplanter og i år har vi spist nyplukkede jordbær nesten hver dag i jordbærtiden, foruten at vi har lagt litt i fryseren til vinteren. Vi har to solbærbusker og en ripsbusk, og vi fikk omlag åtte kg solbær og tre-fire kg rips, som også blir godt å ha til vinteren. Jeg plantet 36 poteter, som gir to til tre middager per potet, så vi har egne

poteter i nærmere tre måneder, foruten at vi har rødbeter gulrøtter og grønnkål. Den er imidlertid ved å bli spist opp av marken, men den skal jo også leve. Vi har heldigvis fått en del grønnkål i fryseren før marken meldte sitt inntog. Vi har også et par frukttrær, men de har ikke gitt så mye, da de er relativt nyplantet.

Ellers ble vi i styret enige om at vi skulle gi kr 50000 som støtte til ADRA's arbeid for flykningene etter krigen i Ukraina. Jeg har fått et takkebrev fra Birgit Philipsen, hvor hun skriver: Kjære Finn og medlemmer av seniorforeningen. Tusen takk for gaven på kr. 50000 fra seniorforeningen til hjelp for flykningene som er blitt offer for krigen i Ukraina.

Hun skriver videre: Takket være givervilligheten og den store frivillighetsinnsatsen blant menighetsmedlemmer i Norge og nabolandene, har ADRA kunnet hjelpe over en million mennesker i Ukraina og mer end en halv million flyktninger i nabolandene. Takk for deres støtte til ADRA's arbeid med å redde liv, lindre lidelse og gjenopprette verdighet for dem som er rammet av krigens redsler.

Ved seniortreffet i Sandefjord søndag 16. oktober er ADRA invitert til å komme og fortelle mere om det store arbeid som man utfører flere steder i verden.

Jeg håper å se så mange seniorer at vi ikke blir nødt til å avlyse dette treffet. ■

Ingen er så trygg som et Guds barn

Den som er fast i sjel og sinn, lar du alltid ha fred, for han setter sin lit til deg.

Veslemøy Hogganvik kan se tilbake på et mer spennende liv enn de fleste av oss. Men slik var det meningen at det skulle være, mener hun. Opplevelsen av Guds nærvær er som en rød tråd i alt.

– Gud har vist seg som en trofast Gud; han har elsket meg mer enn jeg forstod. Ja, han er interessert i meg som person, slik jeg er, og har ført meg inn i så mange oppgaver og erfaringer i løpet av livet. Er du virkelig så glad i meg? har jeg spurt.

Veslemøy ble født i Kautokeino to år etter krigen. Faren, Kristian, arbeidet som lege i flere år, men da Finnmark ble offer for den brente jords strategi, måtte de evakuere. Alt ble ødelagt. Familien vendte imidlertid tilbake for å være med på gjenreisningen.

Men for å gjøre barndomshistorien kort: Da Veslemøy var to år, ble de kalt til Etiopia, og hun vokste opp «under tropesolens glød» – som er tittelen på boken til en annen misjonær i landet. Som tenåring ble hun sendt til Tyrifjord høyere skole. Etter artium var hun ett år i Debre Tabor, før hun begynte i sykepleien. Og så tilbrakte hun 24 år i Etiopia, hvor hun underviste i sykepleie, arbeidet ved vårt sykehus i Gimbe og som helsesekretær i Adventistsamfunnet. Hun avsluttet sin gjerning ved Norsk Bibelinstitutt.

– Hva betyr kristentroen for deg?

– Som ung leste jeg om Abraham, som snakket med Gud som en venn, og jeg tenkte: Hvorfor ikke

i dag? Gud forandrer seg jo ikke, slik vi gjør. Og han er min Gud, ikke bare Abraham, Isak og Jakobs Gud. Etter hvert fikk jeg mange bevis for at det er sant. Jeg kan ikke helt forklare opplevelsen, stemmen som talte til meg. Men Gud har vist meg ting jeg trenger å gjøre. For eksempel har jeg aldri søkt på en jobb, jeg har blitt kalt eller spurt, sier Veslemøy med et smil.

Det er ikke alltid vi kan se livet gjennom en solstråle, noen ganger er det vind og vær.

– Men vi trenger ikke å engste oss, for Gud er ved vår side. Ingen er så trygg som et Guds barn. Når vi ser oss tilbake i evighetens lys, vil vi skjønne at han har ledet oss på den beste måten. Og vi vet at livet på jorden ikke er det viktigste, evigheten teller mer.

– Er det en bibeltekst som har vært spesielt viktig for deg i en vanskelig situasjon?

– På et svært kritisk tidspunkt, da røverne var i ferd med å kaste ut kommunistene, og de enkelte lands ambassader oppfordret alle utenlandske kvinner og barn til å forlate landet, var jeg litt i tvil, men Gud ga meg en klar overbevisning om at jeg skulle bli på min post. Vær ikke redd, sa han. Da husket jeg en tekst fra Jesaja: «Den som er fast i sjel og sinn, lar du alltid ha fred, for han setter sin lit til deg.» Det er både et løfte og en formaning i hjertet av vårt daglige liv. Herren er en evig klippe, sier Veslemøy.

Lær av i går, lev for i dag, håp for i morgen.

Ove S. Berntsen

Roald Guleng

Mitt Nigeria-kapittel

Noen minne-snutter etter 40 år.
Men min historie var en liten del av en større historie.

Tekst: Roald Guleng

Bjørg, jeg, Gøril (tre år) og Guttorm (ett år) bankom Inisha, vest-Nigeria, i januar 1978. Inisha var en stor landsby omlag 250 km nord for Lagos. I mange år hadde ekteparet Fakeye drevet Inisha Community Medical Center, det eneste «vestlige» helsetilbud i mils omkrets, for ca. 400 tusen mennesker fikk vi høre. Det store flertall i området var muslimer. De to pionerene var slitne, og tiden var dessuten kommet for å ansette en lege.

Jeg ble dermed den første stasjonære lege i Inisha, og ble straks satt på prøve. Det var tørketid. Elven Otun, som rant gjennom området, var tørr, og spreke gutter hentet brunlig vann fra dype hull gravd i elveleiet. Dette året ble jeg, fersk som jeg var, hilst velkommen av et utbrudd av kolera. Voldsomme, «risvanns»-diareer kan være fatale i løpet av timer. Folk ble brakt inn, uttørret, med innsunkne øyne. Noen var omtåket og ute av stand til å snakke. De to unge mannlige sykepleierne,

Fra Niger-deltaet. «The creeks».

Bjørg og barna, fra venstre Gøril, Gro og Guttorm.

utdannet ved vårt sykehus i Ile-Ife, og jeg og andre hjelpere måtte legge dem i venteområdet og på plassen, og henge opp intravenøse drypp fra trær. Da kom lærdommer fra School of Tropical Medicine til nytte. Ingen av de som kom inn, døde. Det var oppmuntrende, men også en vekker.

STORE UTFORDRINGER

Det medisinske scenariet var mangfoldig. Rundt halvparten av pasientene var små barn, i tillegg var mange med i barnekontroll-programmet. Noen ganger var det akutt; de små i mors armer, hivende etter pusten, med livstruende anemi og hjertesvikt forårsaket av feilernæring, blod-sugende innvollsorm og malaria. Da var jeg glad for at vårt sykehus i Ile-Ife utdannet medisinske laboratorie-teknikere. Vi ansatte tre av dem, og vi fikk laget et lite laboratorium som bl.a. gjorde det mulig å gi blodoverføring. Forsiktig blodoverføring til disse små, kombinert med hurtigvirkende vandrivende medisin, reddet utvilsomt liv.

Det vil føre for langt å fortelle mye om arbeidet, om menighet, misjon og muslimer, og om alt det medisinske: Feil- og underernæring, malaria,

Kø utenfor laboratoriet.

lungebetennelse og diaré, meslinger, innvollsorm, hudsykdommer og traumer. Forgifting, brannskader, slangebitt, tetanus og rabies kan også nevnes. Fødselshjelp (obstetrikk) og svangerskapskontroller var et stort og viktig felt. Her var dramatikken og utfordringene størst. Noen kvinner ankom etter dager i fødsel. Da sto det om både mors og barns liv. Et par ganger var barnet allerede dødt, og mor var i fare. En gang kom en kvinne inn i sjokk, med obstruert fødsel og revnet livmor. Heldigvis var operasjonsstuen såpass ferdig da at vi kunne operere.

Da operasjonsrom og sengeavdeling var ferdige høsten 1980, ble det som en annen verden. Planer og tegninger for dette forelå allerede før vi kom, og SDA-samfunnet engasjerte den unge Axel Prestiin fra Danmark som byggeleder. Det ble et hyggelig samarbeid med landsbyens ledelse og deres håndverkere. Den lune «Axin, the engineer» ble populær.

Med mulighet for operasjoner og en ordentlig sengepost var situasjonen kraftig endret. Vi var nesten blitt et lite sykehus, dog uten røntgenfasiliteter. Søkningen økte. Det siste året hadde vi 48 tusen konsultasjoner.

Lenger sør hadde vi tre klinikker, en i byen Ondo, og to i mangrove-området i Niger-deltaet, i Igbo-Bini og Ugbo. Jeg var tilsynslege for disse, med besøk ca. en gang i måneden. Det ble turer på opp til 50 mil tur-retur, til Ugbo også med båt eller kano, og med overnatting der. Det var mye vakkert å se, men også mange bilvrak langs veiene. Altfor mange omkom der.

SLANGER OG FLAGGERMUS

Jeg husker enorme flokker av flaggermus over tre-toppene, mot en rød kveldshimmel. En stor slange som styrtet fra en høy trekrone, rett foran bilen. Tett mangrove-skog og hus på pæler. Folk kastet garn fra sine kanoer – i mild, svalende bris fra Atlanterhavet.

Bjørg, fysioterapeut, arbeidet mest hjemme, men hadde også treningsgrupper for barselkvinner. Hjemmet ble et samlingssted. Der var flere rom samt «boys quarters», hvor klinikk-personale fra andre steder bodde midlertidig. Det var også naturlig og ventet at vårt hjem ble et gjestehus

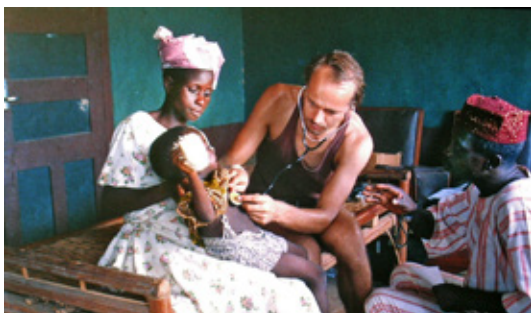

Adventistkirken i Inisha. Nå er det bygd en ny med plass til 800.

for besøkende ledere, misjonærer eller turister. Det var ingen telefon i Inisha, så besøkene kunne komme brått på. Gledelige sjokk var det da Willy Aronsen plutselig dukket opp, og en annen vakker dag Roy Allan Johansen.

Bjørg hadde noe hjelp. Den unge Mathilda var hos oss en stund. Hun gikk på markedet og handlet, hun kunne prute og kjente utvalget. Hun demonstrerte også hvordan man kunne bruke råstoffene. Moin-Moin (nuttolenelignende) og akara (fiskekakelignende) retter av bønner, løk og annet, det var nydelig mat. Og så all frukten! Mango i stor og liten variant, ananas, papaya... frukten var suveren der!

Jeg følte ofte Guds trøst, og trengte det. Men bak min lille historie er det en mye større historie. Jeg ble kjent med den, og i de store linjene så jeg Guds ledelse. Samhandlende mennesker i forskjellige land gjennom 65 år imponerte meg. Jeg er takknemlig for å ha fått være en del av dette, en kort periode på tre og et halvt år, for mer enn 40 år siden. ■

Unionens helsesekretær, dr. Olavi Kari-Koskinen i aksjon i Igbobini. Klinikken ble offisielt åpnet av Odd Jordal i 1978 eller 1979.

Frøydis Liseth

Romerbrevet og åpenbaring

Kan vi tolke Paulus ut fra Luthers bakgrunn?

Tekst: Frøydis Liseth

Seniorstevnet på Severin kurshotell i Danmark ble en god opplevelse både sosialt og åndelig. Men hverken plass eller tid gir rom for en uttømmende rapport. I denne artikkelen har jeg valgt å fokusere på noen punkter fra Sigve Tonstads undervisning om Romerbrevet. Det blir både kort og ufullstendig, men kan kanskje vise at vi fikk mye nytt å tenke på.

ROMERBREVET I NYTT PERSPEKTIV

For de fleste av oss har Luthers vektlegging av *rettferdiggjørelse ved tro uten lovgjerninger* vært selve hovedsaken i tolkningen av Romerbrevet. Av de mange meninger om brevet helt fra urkirkens tid, har hans tolkning blitt stående som den korrekte, den normative, i vår del av kristenheten. Når Sigve har vinklet sine forelesninger som *Romerbrevet i nytt perspektiv*, må vi ha med denne tolkningen og hvorfor den ble altoverskyggende for Luther, som referanseramme.

For ham var Guds rettferdighet den store bøygen. Han oppfattet den juridisk, som straff for lovbrudd. Når han så i Rom 1,16-17 leste om evangeliet at «i det åpenbares Guds rettferdighet...» skar det seg helt. Hvem kan da bli frelst? Som katolsk munk var målet å vinne seier over all synd, noe han fant håpløst. Men som ved en åpenbaring så han sammenhengen, «..av tro til tro». Da var det som om døren til Paradis åpnet seg. Den rettferdighet det var tale om, var den passive rettferdighet Gud av nåde gir den som tror. For ham hand-

let hele brevet først og fremst om rettferdiggjørelse ved tro.

Men kan vi tolke Paulus ut fra Luthers bakgrunn? Som jøde trodde ikke han at egne gode lovgjerninger var grunnlaget for frelse. Der har kristendommen grovt misforstått jødedommen. Og som skriftlærd var Det gamle testamentet en selvfølgelig del av konteksten i hans undervisning. I Romerbrevet er det særlig profetene Habakkuk og Jesaja han er i dialog med, den ene i begynnelsen, den andre i slutten av brevet. I Hab 2,4 finner vi nesten ordrett det samme som i Rom 1,17. Så for å forstå Paulus, må vi se sammenhengen ordene står i hos Habakkuk.

Habakkuk opplever Gud som fraværende, og han roper ut: «Hvor lenge, Herre, skal jeg rope uten at du hører? Jeg klager for deg over vold, og du frelser ikke. Hvordan kan du selv se på slik elendighet?» Gud gir ham svar i et syn, en åpenbaring, som han skal skrive opp: «For ennå må synet vente på sin tid. Men det haster mot enden og lyver ikke. Om det dryger, så vent på det! For komme skal det, det skal ikke utebli.» Og videre: «Du drar ut til frelse for ditt folk, til frelse for din salvede... For jorden skal fylles med kunnskap om Herrens herlighet, liksom vannet som dekker havet.»

ÅPENBAREREN OG ÅPENBARINGEN

På slutten av brevet finner vi mange henvisninger til Jesaja. Der kommer et nytt element til: åpenbaringen kommer med en åpenbarer. En som Herrens Ånd skal hvile over, en Ånd som gir kunnskap og frykt for Herren. Det skal komme en dag da åpenbareren skal sette alt i rett skikk igjen, og

da Guds sanne vesen blir åpenbart, hans trofaste kjærlighet og vilje til å frelse folk av alle nasjoner.

For Paulus hadde det vært en sjokkartet opplevelse å få en åpenbaring om at Jesus var den som det var profetert om. Han var rotskuddet fra Isais stubb som skulle bære frukt. Han var den som hadde vært alle slekters håp. Han var både Herre og frelser. Gud hadde gått god for det ved å reise ham opp fra graven.

Paulus er mer opptatt av å fortelle om innholdet i hva han har fått åpenbart enn i hvordan vi får del i det. Den frelsen Jesus tilbyr, er for alle som vil ta imot. Derfor skal det ikke være noen skillelinjer mellom grupper i menigheten, hverken mellom trelles og frie, jøder og grekere, menn og kvinner, eller noen andre grupper. Alle skal være ett i Kristus. Påbud om skikker og praksis som betingelse for medlemskap i menigheten er ødeleggende for evangeliet. Bare det Jesus har gjort, teller for frelsen. Hverken omskjæring eller renhetsforskrifter av ulike slag eller andre identitetsmarkører fra de jødiske menighetene er påbudt for å bli godtatt av Gud. Når han i galatermenighetene møter «lærere» som kommer med slike påbud, går han imot dem i sterke ordelag. Når han tar opp mange av de samme temaene i brevet til romerne, er det for å komme disse «mot-misjonærene» i forkjøpet, før de kommer

og får infisert de nye kristne med sin vranglære. Ha ingenting med dem å gjøre lyder oppfordringen. Sky dem!

TROFASTHET OG TRO

At Gud både er opphavsmann til og fullender av frelsen, og trofast mot sine løfter, kommer bedre i samsvar med GT, og hvis vi i noen nøkkelutsagn oversetter det greske ordet «pistis» med trofasthet i stedet for tro. (Det kan nemlig bety begge deler.) Sigves forslag til oversettelse blir slik: «For Guds gjenopprettende rettferdighet/rett-gjøring er åpenbart i evangeliet, fra trofasthet til trofasthet. Som det står skrevet: Den rettferdige skal leve ved min trofasthet.» Dette betyr ikke å forkaste Luthers hjertesak, men å flytte fokus fra min ofte ustabile tro til Guds urokkelige trofasthet.

Så langt er konklusjonen at for Paulus er ikke brevet et slags teologisk testamente. Det er skrevet inn i en bestemt situasjon, og mens han går inn i denne, kommer det frem hvor viktig det som er åpenbart om Jesus, er for ham, og åpenbaringen om hvilken fremtid som venter oss når Guds gjenopprettelse av skapelsens harmoni er fullført. «Min far arbeider inntil nå. Også jeg arbeider,» sa Jesus. I Romerbrevet er Paulus apokalyptiker, når han snakker om åpenbaring av Guds løfter, som er til å stole på. ■

Per de Lange

ARTIKKEL NR. 8 I SERIEN OM
FOLKEHELSE-VITENSKAPENS RØTTER

BAKTERIER, GRØNNSAKER OG FOLKEHELSE (1860-1900)

Tekst: Per de Lange

Helt siden antikkens dager hadde man fabulert om usynlige ”frø”, ”animalkuler” og ”ormer” som forklaring på sykdommers oppkomst og herjinger. Mot slutten av det attende hundreåret begynte forskningen å finne nye og farbare veier.

JACOB HENLE OG ROBERT KOCH

I 1840 publiserte professor Jacob Henle i Zürich en tynn liten bok om sykdomslære. Boken og forfatteren er siden blitt applaudert som en grunnstein i bakteriologien. Han hadde dessuten sittet i fengsel for konklusjonene sine, slik at han ble en fanebærer for den frie forskning. 30 år senere gjorde hans stjernestudent, Robert Koch, store overskrifter i faget ved å gi naturvitenskapelig bevis for professorens teorier.

SPONTANSKAPELSE OG PASTEUR

7. desember 1854 ble Louis Pasteur professor i kjemi ved universitetet i Lille. I åpningstalen tok han et oppgjør med datidens tro på spontanskapelse av gnagere, insekter og mikrober i en fylling, bare den fikk ligge lenge nok. Fortsatt har vi navnet hans i «pasteurisering» av melk og saft for å forlenge holdbarheten.

LISTER OG BILLROTH

I 1865 foretok Joseph Lister en skjellsettende operasjon med bruk av antiseptiske metoder. I flere år

hadde han ment at infeksjon og betennelse som komplikasjon i kirurgi kom fra forurensning i luften, på klærne og annet i miljøet. Lister var taknemlig til Pasteur for at han beviste antagelsene hans. Karbolsyre ble metoden for desinfisering av sår og operasjonsutstyr. Resultatene var overveldende, med en sterk nedgang i infeksjoner. Han fikk stor støtte fra andre kolleger, for eksempel Ignatius Semmelweiss og Theodore Billroth i Østerrike, foruten Mayo-brødrene og John H. Kellogg i USA.

BAKTERIOLOGI OG FOLKEHELSE

De nye oppdagelsene i mikrobiologi fikk stor betydning for tidens epidemier, slik som koleraepidemien i 1892/93 og svartedauden. Likedan fant amerikaneren Ronald Ross i 1895 sammenhengen mellom malaria og malariamygg. Gleden over det hele lokket fram en euforisk poet i ham, med overtoner fra Paulus: «Oppdagelsen om mygg er min lodd, selv om alle nå den eier. Død hvor er din brodd, død hvor er din seier?» I 1898 kom oppdagelsen av virus, fulgt av vaksinetiltak blant annet mot meslinger og difteri. Noen sykdommer begynte gradvis å forsvinne, slik at dødeligheten sank for både barn og voksne mot slutten av 1800-tallet.

OPIUM OG ÅRELATING

På tross av landevinningene i mikrobiologien kunne man fortsatt bli utsatt for metoder som årelating og vepsestikksetting, foruten medikamenter som stryknin, arsenikk og opium. Ideen var at pasienten først måtte ”bringes ned” gjennom åre-

lating eller sterke medikamenter, for så å kunne ”bringes opp” igjen til god helse. Sykdommer og lidelser som kunne ha vært over på dager eller en uke, kom til å trekke ut i uker og måneder. ”Dessverre kom døden ofte inn som et forstyrrende element i behandlingen.”

NATURENS RETUR

Blant de som etter hvert reagerte, var formannen i den britiske legeforeningen, George Forbes. ”La kroppen få helbrede seg selv” og ”la naturen få rydde opp selv” er slagord som skal stamme fra ham. Andre satset på naturlige remedier som frisk luft også i sykeværelset, vann både innvortes og utvortes, grove kornprodukter som grovt brød og kornblandinger, mosjon i skog og mark og rikelig tilgang på frukt og grønnsaker.

Presbyterianerpresten Sylvester Graham fra USA er kjent for grahamsbrødet; han er ofte titulert som ’den peristaltiske profet’. Fader Sebastian Kneipp i Tyskland med kneippbrødet og vannkurene fikk besøk av baker Hansen fra Oslo, som fikk oppskriften med seg hjem. Brødrene Willy og John Kellogg i USA satset på peanøttsmør og cornflakes, frukt og grønnsaker. Mikkel Hindhede og Carl Ottesen i Danmark brakte idene til Skandinavia. Kurbadene i Larvik, Modum, Vikersund og Skodsborg, foruten *Sunnhetsbladet*, reflekterte de nye bølgene.

KONKLUSJON: ET EKSEMPEL

John Harvey Kellogg vokste opp midt i de medisinske landevinningene sist på 1800-tallet og ble en spennende helhetstanker. Han kom fra fattige kår og måtte tidlig ut i arbeid. En tid bodde han hos James og Ellen White, sammen med Johns egne foreldre. De anbefalte ham å studere medisin og støtte ham under utdannelsen, selv om han selv så seg mer som en lærer.

Etter å ha fullført de beste medisinstudier, for eksempel på Bellevue Hospital i New York, ble han som ung lege utfordret til å ta over Adventistsamfunnets nystartede Battle Creek sanatorium i Michigan. Hensikten

Joseph Lister

Louis Pasteur

Theodor Billroth

var å hjelpe mennesker med naturlige hjelpemidler, de åtte helsenøkklene. Kellogg gikk videre og ville bygge et helseuniversitet. Han var i lomtakt med Pavlov fra Russland, fulgte med i nyvinningene til Pasteur og Lister, samarbeidet med Mayo-brødrene og dro på studiereise til Billroth i Østerrike. Battle Creek sanatorium, med 1800 senger, hadde selvfølgelig også sitt eget laboratorium med intensiv forskning på sykdom, fysiologi og ernæringslære. Forebygging og folkehelse var blant hans fremste målsettinger i arbeidet, slik som da han startet det amerikanske *Sunnhetsbladet* og gav Mattesom \$120 for å starte et helseblad i Norge også.

Blant pasientene som søkte hjelp og råd, kan nevnes: President William Taft i USA, bilkongen Henry Ford, Johnny ’Tarzan’ Weissmuller, flygeren Amelia Earhart og vår egen Roald Amundsen. Dr. Kellogg døde under andre verdenskrig i høy alder, men innflytelsen fra hans prinsipper og prosedyrer er fortsatt levende rundt om i verden. ■

Battle Creek sanatorium

Missionsefterretninger for 101 år siden

SABBATENS BEGYNNELSE

«**G**ud har parret alle ukens dager,» sier rabbinerne, «men sabbaten har han satt alene til å være Israels brud.» Folket skulle hilse sabbaten som en brud og dens komme som en konges.» Kom sabbaten i hu, så du holder den hellig» (2 Mos 20,8).

Denne dag er hellig fra dens første time av, når solen går ned på den sjette dag. Dette får vi også et begrep om ved å betrakte den måte hvorpå sabbaten ble mottatt i templet i Jerusalem, og også av folket utenfor.

Av tradisjonens eldgamle opptegetninger kan vi danne oss en klar forestilling om gudstjenesten på sabbaten i templet på Kristi tid. Sabbaten begynte ved solnedgang på fredag; hebreerne regnet nemlig dagen fra den ene solnedgang til den annen. Da man nu ikke nøyaktig hadde fastsatt timen til dette, må den selvfølgelig ha variert så vel til forskjellige årstider som på forskjellige steder. Rabbinerne forteller således at beboerne i lavtliggende steder, som for eksempel i Tiberias, begynte å helligholde sabbaten en time tidligere, mens de som holdt til på de høytliggende, som for eksempel Sipporis, endte den en halv time senere enn deres brødre. Kunne solen ikke sees, regnet man solnedgangen fra den tid fjærkreet satte seg opp. Men lenge før den tid hadde sabbatsforberedelsene tatt sin begynnelse. Derfor kalle rabbinerne også fredagen «sabbatsaften», og i evangeliene kalles den jo «beredelsens dag». Ingen nye forretninger måtte påbegynnes (heller ikke noen lengre

reise foretas), men alt måtte være innkjøpt og holdes ferdig til festen. Næringsmidlene ble lagt i en opphetet ovn for å holdes varme.

Tidlig fredag ettermiddag ankom det nye preste- og levittskifte; på sabbaten deltok ifølge tradisjonen hele presteskiftet i tjenesten; dette kom marsjerende fra den østlige delen av staden Ofel (prestenes kvarter) under sin anfører i god orden. Sammen med «folkets representanter» (som representerte hele Israel) dro de inn i templet.

Sabbatens komme og den egentlige begynnelse ble kunngjort av prestene med tre basunstøt. De tre første støt ble gitt da, «en tredjedel av aftenens offertjeneste var over», eller, som vi kan slutte oss til etter den bestemmelse gitt av keiser Augustus som fritok jødene fra å møte for domstolene omkring den niende time, det vil si klokken tre fredag ettermiddag. Dette var, som vi vet, den time da Jesus oppgav sin ånd (Mat 27,45; Mark 15,34). Ved prestenes første basunstøt skulle alle forretninger opphøre, sammen med alt annet arbeid. Dernest ble sabbatslampen tent, og man iførte seg festdrakten. Idet solen sank bak Judas høyder, oppfordret prestene folket for annen gang med tre basunstøt, som tonte ut over hele staden, til å motta sabbatens hellige timer.

La dette lære oss, det åndelige Israel, å ihukomme sabbatens dag. Hele dagen er hellig. Når solen synker, når døgnet skifter, la oss da motta sabbaten og holde den der vi er. ■

L. S. Sæbøe-Larssen

Missionsefterretninger for 101 år siden

VÅR SANGBOK

Som våre søsken i Norge og Danmark vet, har vi i mange år vært i stort behov av en ny sangbok, da den gamle ikke mer har vært å få. Det har av den grunn også lenge vært tale om å utgi en ny, og derfor har en del forarbeid allerede vært gjort for en slik bok. Krigstiden, streiker og vanskeligheter har imidlertid i forening med forskjellige andre forhold gjort at den ikke har kunnet utkomme.

I vår ble det fattet bestemmelse om at få boken ferdig til høsten. I den forbindelse ble det innhentet tilbud på utførelsen av de til bokens fremstilling nødvendige mekaniske arbeider, så som notesetting, kjemigrafisk fremstilte blader osv. Det viste seg da meget snart at hvis boken skulle utgis nettopp nå, ville den komme opp på en pris som måtte sies å ligge utenfor rimelighetens grenser. Bladene til en del sanger ble gjort ferdig for en lengre tid siden, men siden den gang er arbeidsprisene gått meget opp i de grafiske bransjer, slik at fremstillingen av en enkelt side, ferdig til å legge i formen til trykning, i noen tilfelle ville koste mellom 80 og 100 kroner. Og da det her dreier seg om en bok i et meget lite opplag, vil alle kunne forstå at den ville bli så kostbar at altfor mange ville føle seg avskåret fra å kjøpe den.

Nå er det jo atskillige ting som tyder på at vi går nedgangstider i møte, og om få år vil det forhåpentlig være mulig å utgi en sangbok betydelig billigere enn i øyeblikket. Dertil kommer at når vi en gang skal trykke en sangbok, ville vi jo gjerne ha en bok som vi kunne være noenlunde tilfredse med, og som så vidt som mulig kunne svare til hensikten. Men innen dette vil kunne oppnås, står det mer igjen å gjøre av forarbeid enn man ville kunne få utført hvis boken skulle utgis allerede i år.

I betraktning av alt dette kom trykkeriets

bestyrelse i samråd med bror Raft til den slutning at det tross alt ville være heldigst foreløpig å utsette utgivelsen. Vi vet at dette vil bli en skuffelse for mange søsken, som hadde håpet at vi endelig skulle få en sangbok. Men på den annen side tror vi at de i lyset av det som er fremholdt, vil forstå situasjonen og innse at det dessverre ikke er annet å gjøre enn å vente enda en stund.

Det er imidlertid den gode side av saken, at selv om boken ikke utkommer nå, så behøver ingen å være uten en sangbok. For over et år siden utga forlaget et foreløpig sanghefte. Heftet inneholder 116 sanger, som med få unntagelser er et utvalg fra vår tidligere sangbok, og derfor godt kjent av søsken. Under utvelgelsen av sanger ble det lagt vekt på å gjøre heftet anvendelig ved alle alminnelige leiligheter. Prisen er kun kr. 1,00.

Vi vil sikkert alle finne det beklagelig at den hele sangbok ikke kan utkomme ennå, men slik det er, vil vi tilråde enhver i Danmark og Norge straks å sikre seg sangheftet, mens det er å få. Prisen er jo lett overkommelig. Og så kan vi alle være med å synge, inntil den lenge forventede sangbok en gang kommer. ■

Erik Arnesen

Per Johnsen

Jordens vinder slippes løs

Noen spørsmål fra profetier om endetiden og nyhetsbildet i dag.

.....
 Tekst: Per Johnsen

Hvis man spør om hva som opptar meg, kan jeg nevne et par yndlingsaktiviteter av varig karakter: Ukens *Bibelstudier* som grunnlag for samtaler hver sabbat om viktige emner er en av disse aktivitetene. Den andre er møtet med litt tilfeldig dannede grupper i Hønefoss og i Sisteron i Frankrike. Vi snakker sammen på en uformell måte om mange forskjellige emner, fra praktiske småting til livssyn, nyhetsbildet og dagens geografi og historie. Noe så uviktig som en meningsutveksling om elbil kontra biler som går på fossil energi, bensin og diesel, kan også være en del av repertoaret.

På grunn av at jeg av og til har «reklamert» litt for troen på oppstandelsen og et fremtidig paradys, har jeg blir gjerne blitt kalt Per prest, men jeg har ikke inntrykk av at det er vondt ment. Jeg er da også litt forsiktig med å mase for mye om mine yndlingsemner.

KRIGEN OG ENDETIDEN

Ett tema i skrivende stund er selvsagt muligheten for en storkrig. Forhåpentligvis er spenningen gått ned når dette bladet kommer ut, men man føler seg ikke trygg. Mitt første spørsmål er: Har vi noe håp å gi uttrykk for i en konkret tolkning av profetiene om en eventuell endetid og storkonflikt?

Når vi leser om at "vindene skal slippes løs" (Åp 7,1), kan det jo tyde at det vil oppstå en storkonflikt en gang. Men løftet knyttet til regnbuen etter syndfloden forsikrer oss om at Gud ikke

vil ødelegge livet så totalt en gang til, kan gi oss håp om at det ikke hender igjen. Uansett trenger vi oppstandelsestanken som en endelig løsning, siden vi er dødelige mennesker, uavhengig av om det bryter ut krig eller ikke.

Mitt neste spørsmål har med en verdensmakt og vår tid å gjøre. Vi mener at de 1260 dager (Åp 11,3) er 1260 år, fra 538 til 1798, og at de beskriver tiden under pavemakten. Siden den katolske kirke er verdens største kirkesamfunn og har eksistert så lenge, med så stor innflytelse, synes jeg det kunne stemme også som en endetidsmakt. Men hva med den ortodokse kirken i dette bildet? Den var en del av den romersk-katolske kirken helt fram til 1054. Er den da å regne som en «bedre» bevegelse på linje med protestantismen, eller må vi heller betrakte den som en del av den katolske kirken fortsatt. Det er omlag 250 millioner ortodokse i verden i dag.

HVER SKAPNING ER ENESTÅENDE

Til avslutning vil jeg gjerne fremme en påstand mer enn et spørsmål. Når man diskuterer evolusjon og skapelse, er jeg av den mening at det er ett nesten uslåelig argument for skapelsesideen, uten at en behøver å være avansert forsker. Ta ti forskjellige tilfeldig valgte livsformer på vår planet som vi ser i dag. For eksempel en vakker og fargerik blomst, et blåbær eller jordbær, en ørret, en spurv, en elefant, en palme, en bjørk, en delfin, et ekorn. Deres mest utrolige og fine egenskaper er totalt forskjellige fra hverandre og ville aldri passe inn i en idé om at de stammer fra hverandre. De er unike hver etter sitt slag. ■

Prinsen som forsvant

Knut Størkersen, Seniorforeningens sekretær, har skrevet en roman om Josef, mannen som var elsket og hatet i sin egen familie, solgt som slave, fengslet og opphøyd til maktens tinder. Under alt dette mistet han aldri troen på Gud. Boken er mer enn et referat fra Bibelen, forfatteren tar oss med på spennende reiser i Josefs ytre og indre liv. Hans største kamper ble utkjempet i sinn og samvittighet. Fortellingen speiler den bibelske Josef, men er skrevet inn i vår tidsalder. «Boken har vært en spennende reise for meg personlig,» sier Knut. «Til tider for spennende, for jeg levde meg veldig inn i historien.»

Prinsen som forsvant, Ventura forlag

TORBJØRNS BIBELQUIZ

AV TORBJØRN HALVORSEN
(SVARENE STÅR PÅ SIDE 15)

- 1 Mennesket fikk to oppgaver (plikter) av Gud etter skapelsen, Hvilke?
- 2 Hvor står det første messianske løftet i Bibelen?
- 3 Hvor gammel var Noah da han fikk Sem, Ham og Jafet?
- 4 Hvordan vises den pakten som Gud inngikk med Noah etter flommen, i dag?
- 5 Hvilket sted kom Abram fra?
- 6 Hvorfor ble Abram regnet som rettferdig?
- 7 Hvor gammel ble Abraham?
- 8 Hva solgte Esau førstefødselsretten sin for?
- 9 Hva ble Josef solgt for til ismaelittene?
- 10 Hvilket navn fikk Josef i Egypt etter at han ble statsminister?

Ove S. Berntsen

Rettferdigheten og tilgivelsen

TILGIVELSEN ER FØRST OG FREMST EN GAVE VI GIR OSS SELV.

Av Ove S. Berntsen

Hva skjer i Ukraina? Hvordan er den avsin-
dige krigen mulig?

Krig er forakt for liv, et onde, en lovløshet. En ussel forenkling, slik at man kan ignorere de moralske valg. Ingen krig er hellig. Hvis vi tar et menneskes liv, er det vår brors liv. Den russiske spesialoperasjonen er en fornektelse av Guds navn.

Jøden Simon Wiesenthal overlevde Holocaust i en enda mer avskyelig krig, og benyttet senere mesteparten av sitt liv til å oppspore nazistiske forbrytere, for eksempel Adolf Eichmann. Selv mistet han 89 slektninger i konsentrasjonsleirene. I *Solsikken* strever han med spørsmålet om rettferdighet og tilgivelse. Han beskriver solsikkene som stod, vakert beplantet, over gravene til avdøde nazistiske soldater. Solsikken representerte en forbindelse til de levendes land, en verden som han ikke lenger følte han var en del av som fange. Den var en tragisk påminnelse om at det ikke ville være noen til å sørge over ham, eller plante blomster på graven.

I *Natten* skriver Elie Wiesel om den totale ondskap han stod overfor som barn. Han var ikke i stand til å tilgi Gud, han mistet troen. Kan man tilgi bødlene?

Wiesenthal forteller om hvordan han satt ved en døende SS-morders dødsleie, som tryglet ham om tilgivelse for ugjerningene mot jødene. Burde han ha tilgitt Karl? Det kunne han ikke, han satt taus ved sengen. Hva er tilgivelse? Hva betyr den?

En sen kveld under krigen ble Ronald Fangen ringt opp fra et sykehus i Oslo. En dødssyk mann ønsket nattverden. Fangen ble hentet i en politibil,

og hans første tanke var at han ble kjørt direkte i arrest. «Hva gjelder egentlig dette?» spurte presten. Han ble fortalt at en politifullmektig lå for døden etter et attentat. Hans navn? Amund Hellevik.

Det mennesket som lå i sengen og skulle dø, var beryktet over hele landet for sin grusomhet. Meldingen om hans bortgang ville skape glede overalt. «Jeg kunne heller ikke beklage det,» innrømmer Fangen. Hjertet var ikke med ham. Fra rommet lød forferdelsens angstskrik, men politimannen ble stille da presten kom inn. Angret den onde mannen? Eller var han fylt av panisk redsel for død og dom?

Ronald Fangen skriver at den døendes bekjennelse var oppriktig og uten selvforsvar. «Så var det for meg intet valg. Guds rettferdighet er ikke vår.» Det var heller ikke et menneskelig ord som lød fra korset: «Far, tilgi dem, for de vet ikke hva de gjør.»

Ronald Fangen kunne ikke tilgi ham i sitt eget eller folkets navn, men det var hans plikt å tilgi ham i Guds navn.

Jeg kan ikke tilgi i ofrenes navn. Jeg er et menneske, ikke en stedfortreder.

Men jeg kan be om tilgivelse i Guds navn, for Jesu skyld – for meg selv og andre.

Å tilgi en annen krever moralsk mot. Men det vil kreve minst like stor innsats å holde fast på forurettelsen. Den som ikke vil tilgi andre, ødelegger den broen han selv en gang må over.

Det kan være vanskelig å tilgi seg selv. Og aller vanskeligst er det trolig å tilgi seg selv for det andre har gjort mot en. Men tilgivelsen er først og fremst en gave vi gir oss selv.

Tilgivelsen leger flere sår enn tiden. Ja, tilgivelsen tar oss så å si ut av tiden og gir oss en ny framtid. Og fortid. ■

Seniorforeningen inviterer til Høsttreff i Sandefjord

Søndag den 16. oktober kl 11.00.

Det blir hyggelig sosialt samvær med middag.
Tore Wollan sørger for det åndelige.

Vi får besøk fra ADRA.

Påmelding senest den 8. oktober, til
Finn Møller Nielsen 992 49 714 eller
e-post: finn.moller.nielsen@hebb.no

Kr. 200 pr deltaker innbetales til
foreningens konto 3000 26 41867
Husk deltakers navn og merk med «Sandefjord».

QUIZ-svar

• **Svar 1: Dyrke og passe Eden, 2. Spiseseddel**, 1 Mos 2, 15-17 Så tok Herren Gud mennesket og satte det i Edens hage til å dyrke og passe den. Og Herren Gud ga mennesket dette budet: «Du må gjerne spise av alle trærne i hagen. Men av treet til kunnskap om godt og ondt må du ikke spise. For den dagen du spiser av det, skal du dø.» • **Svar 2: 1 Mos 3, 15.** Jeg vil sette fiendskap mellom deg og kvinnen, mellom din ætt og hennes ætt. Den skal ramme ditt hode, men du skal ramme dens hæl.» • **Svar 3: 500 år.** 1 Mos 5,32 Da Noah var 500 år, fikk han sønnene Sem, Ham og Jafet. • **Svar 4: Buen i skyen**, 1 Mos 9, 13 Jeg setter buen min i skyene, den skal være et tegn på pakten mellom meg og jorden. • **Svar 5: Ur i Kaldea** 1 Mos 11, 31; Tarah tok med seg sønnen Abram og sønnesønnen Lot, Harans sønn, og svigerdatteren Sarai, hans sønn Abrams kone. Sammen forlot de Ur i Kaldea for å dra til Kanaans land. Men da de kom til Harran, slo de seg ned der. 1 Mos 15,7 Og han sa til ham: «Jeg er Herren, som førte deg ut fra Ur i Kaldea for å gi deg dette landet i arv.» • **Svar 6: For sin tro** 1 Mos 15, 6 Abram trodde Herren, og det ble regnet ham til rettferdighet. • **Svar 7: 175 år** 1 Mos 25, 7. Dette er Abrahams levealder: Han ble 175 år gammel. • **Svar 8: Brød og linsesuppe.** 1 Mos 25, 32-34 Esau svarte: «Se, jeg holder på å dø! Hva skal jeg med førstefødselsretten?» «Sverg på det først!» sa Jakob. Så sverget han og solgte førstefødselsretten sin til Jakob. Da ga Jakob ham brød og linsesuppe. Han spiste og drakk, reiste seg og gikk. Slik viste Esau forakt for førstefødselsretten. • **Svar 9: 20 sekel sølv** 1 Mos 37, 28 Noen kjøpmenn fra Midjan kom forbi, og de trakk Josef opp av brønnen. De solgte Josef for tjue sjekel sølv til ismaelittene. Og de tok ham med til Egypt. • **Svar 10: Safenat-Paneah** Rut 4,45 Farao kalte Josef Safenat-Paneah, og han ga ham Asenat til kone. Hun var datter til Potifera, presten i On. Siden dro Josef omkring i Egypt

Senioren

Organ for

SYVENDEDAGS ADVENTISTKIRKENS SENIORFORENING

Adresse: Postboks 124

3529 Røyse

Bank: 3000 26 41867

Org.nr: 997 229 231

Nett: www.sdasenior.no

Leder

FINN MØLLER NIELSEN

Helgerødv. 106A, 3233 Sandefjord

Telefon 992 49 714

finn.moller.nielsen@hebb.no

Sekretær

KNUT STØRKERSEN

Magasinveien 3, 3330 Skotselv,

Telefon 911 88 585

knuthst@gmail.com

Kasserer

LEONARD LØVOLL

Langøyvegen 13. 6014 Ålesund

Telefon 91649500

leonard@lovoll.no

Redaktør for Seniorene

OVE BERNTSEN

Øvre Grøndokkvei 35, 3531 Krokkleiva

Telefon 41223217

oselme-b@online.no

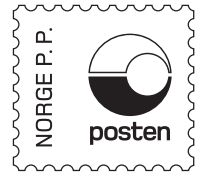
Senioren kommer ut fire ganger i året og sendes til alle medlemmer av SDA Seniorforening. Medlemskap tegnes ved å sende kr 200 til bankkonto nummer 3000 26 41867.

Gaver til bladet eller Seniorforeningens aktiviteter, sendes også til konto 3000 26 41867. Mange takk!

Oppsigelse av medlemskap gjøres via sekretæren.

Tips, artikler og bildestoff til bladet sendes redaktøren.

Returadresse
Senioren
Knut Størkersen
Magasinveien 3
3330 Skotselv

TILGIVELSENS SKAPERKUNST

Han kom fra Guds framtid en gang og et sted,
han gir oss vår fortid tilbake;
så stor er tilgivelsens kunst som gir fred
og styrker den skjeve og svake.
Til syndene sier han evig adjø –
et under i Mesterens hender,
og er de som purpur, så blir de som snø,
som himmelens skaperkraft sender.

At Jesus har makt til å rense vårt sinn,
er livsviljens viktigste tanke.
Han sender sin Ånd som en svalende vind,
vår frihet skal ingen få anke.
For ingen som stenger sin innerste dør,
forstår hva han ga for vår frelse;
tilgivelsen står som en tidløs markør
for alle Guds skapningers helse.

Tilgivelsen farger i regnbuens hvelv
de fall som slo huller i troen;
og vanskeligst er det å tilgi seg selv
når man er blitt krenket av noen.
Men verden blir fredløs og tannløs og blind
hvis ingen vil uretten glemme,
og stenger for godhetens rom i sitt sinn.
Når Jesus er nær, er vi hjemme.

(Melodi: SS 106)